

Cuộc đối đầu tại Doklam ở lãnh thổ Bhutan năm 2017 kéo dài 73 ngày trong đó hình hiềm trợ và nguy hiềm dọc theo đường kiểm soát thực tế (LAC) là phép thử đối với tinh thần cũng như cách thức giải quyết vấn đề của quân đội hai nước.

Lập luận thuyết phục nhất cho một mối quan hệ quân sự thành công giữa Ấn Độ và Trung Quốc là không một viên đạn nào bắn qua đường kiểm soát thực tế (LAC) dài 3.488 km trong hơn 50 năm qua. Lòng tin của quân đội hai nước đã được củng cố và giúp xoa dịu các rủi ro tiềm tàng, chẳng hạn như ở Daulat Beg Oldi (DBO) năm 2013, Chumar năm 2014 và Doklam năm 2017. Hơn nữa, thế kỷ qua, việc cứu vãn một cuộc đối đầu đẫm máu tại Nathu La năm 1967, nơi quân đội Ấn Độ thi hiên “sự kiểm soát” và thúc đẩy một loạt biện pháp xây dựng lòng tin (CBM) đã đem báo một bộ quy tắc giải quyết các xung đột một cách hòa bình và tránh đối đầu.

Mặc dù đã có các CBM và một số cơ chế minh mẫn để giải quyết tranh chấp biên giới nhưng một thỏa thuận cuối cùng vẫn chưa thể đạt được. Năm 2013, đội đầu quân sự giữa hai nước tại DBO ở phía đông Ladakh đã dẫn đến việc ký kết Hiệp định Hợp tác Biên phòng (BDCA) vào tháng 10/2013. Điều này cũng có các CBM hiện có bằng cách đặt ra 5 cơ chế để thi triển khả năng hợp tác và liên lạc nhằm tháo gỡ nguy cơ đối đầu. Hai bên còn tiếp tục các cuộc họp định kỳ giữa các sĩ quan chỉ huy chi quân trú đóng và quan chức chính phủ, thiết lập Cơ chế làm việc và tham vấn và phối hợp giải quyết các vấn đề biên giới Ấn-Trung (WMCC) cũng như Hội thoại Quốc phòng thường niên cấp bộ trưởng. Ngoài ra, hai bên còn tiếp tục các chuyến thăm cấp cao chỉ huy chi quân trú đóng đến khu vực quân sự của nhau, nội dung cuộc họp trên “Tay trong Tay”, tàu chi quân biển ghé thăm hội đồng Trung Quốc và phái đoàn quân sự hai nước đến thăm các sự kiện luy tập của nhau.

Tuy nhiên, cuộc đối đầu tại Doklam ở lãnh thổ Bhutan năm 2017 kéo dài 73 ngày trong địa hình hiểm trở và nguy hiểm dọc theo LAC là phép thử đối với tinh thần cũng như cách thức giải quyết vấn đề của quân đội hai nước. Cuối cùng, nó đã được giải quyết một cách hòa bình với sự rút quân của hai nước sau các cuộc tham vấn ngoại giao. Việc Ấn Độ ủng hộ Bhutan, đồng minh thân cận nhất trong khu vực gần kề, là rất rõ ràng. Sau cuộc đối đầu đẫm máu tại Nathu La năm 1967, trong đó gần 300 lính Trung Quốc được cho là đã thiệt mạng, hai bên đã kêu gọi giảm căng thẳng ở Doklam mà không ảnh hưởng đến quan hệ của nhau trong vấn đề biên giới. Sau “giải thoát điểm”, Quân Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA) đã đồng ý rút lui trong khi các lực lượng Ấn Độ cũng làm điều tương tự để khôi phục “nguyên trạng”. Tuy nhiên, kể từ đó, PLA đã tiến hành xây dựng cơ sở hạ tầng ở một và tiếp tục triển khai một lực lượng quân lớn đến Cao nguyên Doklam. Mặc dù sự bất ổn ở Doklam dẫn đến căng thẳng trong quan hệ Ấn-Trung, một lần nữa lòng tin của hai quân đội đã được khôi phục khi họ kiểm soát và không xảy ra tình hình leo thang thành đối đầu hoặc giao tranh.

Tình thế Ấn Độ

Chính trong bối cảnh của sự kiện Doklam, Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi và Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã gặp nhau tại một hội nghị thượng đỉnh không chính thức ở Việt Nam (Trung Quốc) tháng 4/2018 để xem xét mối quan hệ song phương. Hai nhà lãnh đạo sau đó đã đồng ý cho đạo quân đội của họ “thực hiện nghiêm túc các biện pháp xây dựng lòng tin mà hai bên nhất trí trước đó, bao gồm nguyên tắc đảm bảo an ninh chung và bình đẳng, cũng có các thỏa thuận thể chế hiện có cũng như các cơ chế chia sẻ thông tin để ngăn ngừa sự cố ở các khu vực biên giới”. Sau đó, cuộc họp trên “Tay trong tay” hàng năm về chính sách không biên giới đã được nối lại vào năm 2018 cùng với các chuyến thăm cấp cao các phái đoàn quân

số và tàu chiến tại các cảng của nhau. Ấn Độ cũng tham gia cuộc tập trận quân sự chung của Tập đoàn Hợp tác Thượng Hải (SCO) tháng 8/2018 có sự tham gia của quân đội Pakistan và Trung Quốc.

Hơn nữa, Chủ tịch Tập Cận Bình và Thủ tướng Modi đã phát triển mối quan hệ cá nhân tốt đẹp, chúng ta nhớ ông Tập họp nhậm lễ mời tham dự Hội nghị thượng đỉnh không chính thức lần thứ hai tại Varanasi trong năm nay. Năm 2020 đánh dấu 70 năm thiết lập quan hệ ngoại giao hai nước, Thủ tướng Modi đã đề nghị cả hai nước liệt kê 70 sự kiện quan trọng, 35 sự kiện ở Ấn Độ và 35 sự kiện ở Trung Quốc. Lễ đề nghị này đã được ông Tập họp nhậm. Điều đó sẽ tạo tiền đề cho sự đồng thuận lẫn nhau về ý tưởng và hành động trong những năm tới, bao gồm cả mối quan hệ giữa Quân đội và Quân đội (M2M).

Sau khi hai mối quan hệ M2M mất cách nghiêm túc, Ấn Độ và Trung Quốc có thể duy trì đồng loạt bằng cách hợp tác trong các lĩnh vực sau:

Xây dựng lòng tin trên biên: Trong vài năm qua, đã có sự tập trung ngày càng tăng vào Khu vực Ấn Độ Đông-Thái Bình Dương (IPR). Tập đoàn quan trọng của các tuyến đường biên này trong thông tin liên lạc và vận chuyển thương mại là rất rõ ràng. Trong bối cảnh này, việc Hội quân Trung Quốc tăng cường hiện diện ở IPR là một vấn đề đáng quan tâm. Với việc Hội quân Ấn Độ đang chân vâng chắc ở Khu vực Ấn Độ Đông (IOR), có cả hai sự đối đầu cũng như cả hai hợp tác giữa hai quân đội trong khu vực. Một số khía cạnh đã được thực hiện khi hai bên thiết lập Hội thoại Hàng hải chính thức vào năm 2016 để giải quyết các vấn đề hàng hải. Tuyên bố sau Hội thoại biên lần thứ hai tại Bắc Kinh năm 2018 đã mô tả sự tham gia này là một “cơ chế quan trọng giữa hai nước để tham vấn về các vấn đề hàng hải”. Hội nghị minh sự cần thiết phải tăng cường hơn nữa hợp tác hàng hải, coi đó là một lĩnh vực quan trọng của mối quan hệ song phương, là nền tảng để củng cố niềm tin lẫn nhau về chính trị và chiến lược. Tiếp theo, việc xây dựng CBMs trên biên, thông tin về các CBMs ở LAC, cần được khám phá. Điều này có thể bao gồm các hình thức liên lạc, vận chuyển và hợp tác trên biên trong trường hợp khẩn cấp và hợp tác chống cướp biển và khủng bố trên biên.

Tạo điều kiện trao đổi giữa các lực lượng quân sự: Chương trình trao đổi giữa các trường phái học cũng như học viện quân sự có thể tạo điều kiện để hiểu rõ hơn về quan điểm của nhau trong các vấn đề gây tranh cãi. Quan trọng hơn, việc trao đổi trong các khóa học có thể giúp xây dựng các mối quan hệ cá nhân, cũng như sự hiểu biết và giải quyết giáo lý bao gồm các vấn đề liên quan đến vũ khí hủy diệt hàng

lòt (WMD) và các mối đe dọa an ninh phi truyền thống.

Tình căng thẳng liên lạc: Có lẽ thách thức lớn nhất của một mối quan hệ là liên lạc. Trong quan hệ Ấn-Trung, rào cản lớn đầu tiên là ngôn ngữ. Có rất ít chuyên gia ngôn ngữ Trung Quốc và Hindi trong quân đội hai nước. Kết quả là, các cuộc đàm phán và bất kỳ sự tiếp xúc chính thức nào cũng không thể được giải quyết dễ dàng do thiếu kiến thức về ngôn ngữ của nhau. Do đó, một nỗ lực phải hợp là cần thiết để đào tạo nhân viên quân sự tại các trường ngoại ngữ ở hai nước nhằm xây dựng một đội ngũ biên dịch và phiên dịch. Ngoài ra, việc thiết lập một đường dây nóng cấp Quân đoàn/Quân khu là rất tốt cũng nên thực hiện các cuộc tuần tra chung. Những điều này sẽ giúp xây dựng lòng tin và tránh các sai lầm trong giải quyết các vấn đề biên giới.

Cùng nhau giải quyết các mối đe dọa phi truyền thống: LAC rộng lớn và phức tạp là phép thử về sức chịu đựng của con người. Lợi ích, lợi得失 là một hiện tượng phổ biến, đôi khi cắt đứt mạng lưới thông tin liên lạc và hệ thống đường bộ/đường sắt, ảnh hưởng đến các công trình ở cả hai bên. Thông thường, các đơn vị biên phòng công bố cắt đứt liên lạc hoặc chôn vùi trong tuyết lớn. Việc trở nên thân thiện cho người dân ở hai bên có thể làm sâu sắc thêm mối quan hệ và sự đồng cảm giữa hai bên. Các giao thức và quy trình vận hành tiêu chuẩn (SOP) để tăng cường hợp tác trong những trường hợp khẩn cấp như vậy có thể là một bước tích cực trong việc tăng cường hợp tác giữa các CBM.

Thiếu tá Mandip Singh từng là nhà Nghiên cứu Cao cấp tại Viện Nghiên cứu và Phân tích Quốc phòng, New Delhi. Bài viết đăng trên “[Eurasia Review](#)”.

Vũ Hiên (gt)